

Telegraful R

2 ex. (Of.)
Asociațiunea pentru literatura română și
cultura poporului român

Str. Șaguna 8

Sibiu

**Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andrei Șaguna
APARE SAPTAMANAL****Abonamentele**Un an 800 Lei. — Șase luni 400 Lei. — Trei luni
200 Lei. — Pentru străinătate un an 2000 Lei. —
Pentru America 8 Dolari
Abonament de sprijin 5000**Articolele și corespondențele**ze adresează Redacției Telegrafului Român, Sib
strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate s
refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază**Prețul inserțiilor**m. zătrat 10 Lei pentru odată, dacă se publică
de mai multe ori se dă rabat corespunzător**Abonamentele și inserțiile**se adresează Administrației ziarului Telegrafu
Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

I. P. Cuv. Sa Arhimandritul Dr. EUSEBIE R. ROȘCA

Sâmbătă, 17 Iunie 1944, s'a stins din viața aceasta, la venerabila vârstă de 88 de ani, I. P. C. Arhimandrit Dr. Eusebie R. Roșca, cunoscut atator rânduri de preoți și învățatori.

Descendent al unei vechii familii de protopopi din Ardealul de Nord, răposatul, după studii strălucite la institutul teologic din Sibiu și la Universitățile din Cluj și Budapesta, unde și-a luat doctoratul în științele de stat în 1885, a intrat îndată în slujba instituțiilor Mitropoliei din Sibiu, ca funcționar mai întâi și ca redactor al «Telegrafului Român», apoi ca secretar consistorial și în sfârșit, după ce la 1890 intrase în cinul monahal, dela 1895 ca director al institutului teologic-pedagogic «Andreian», în care calitate a rămas până la pensionarea sa în toamna anului 1928. Pentru scurtă vreme, în timpul sedisvacanței scaunului mitropolitan din Sibiu, spre sfârșitul războiului trecut, a deținut și înaltul post de vicar al Mitropoliei.

În special s'a identificat trup și suflet cu școala noastră de pregătire a preoților și învățătorilor, pe care a condus o cu seriozitate și cu toată înțelepciunea pe care suspiciunea cu care o pândea un regim străin, o impunea conducătorului ei. Această înțelepciune a știut însă lăsa curs liber și sentimentului naționalist în cuprinsul școlii și așa se face că generațiile de preoți și de învățatori, cari s'au răspândit în largul vieții ardele-nești, au dus cu ei ardora propagatoare a crezului național, pe care au primit-o dela profesorii cari au fost factori însemnați în lupta de reîntregire a neamului.

La prohodirea unui alt venerabil slujitor al Bisericii, răposat nu demult, Vicarul actual al Mitropoliei, observa că generația din care a făcut parte acela a avut rolul să conserve patrimoniul spiritual pentru a-l preda intact generației de azi, care e chemată la o misiune creatoare, de sporire și de adâncire a lui. Această caracterizare se potrivește întru totul Arhimandritului Dr. Eusebie Roșca. Ba putem spune că el a fost o încorporare reprezentativă a acelei epoci cu rosturi conservatoare. Asemenea epoci sunt necesare în viața neamurilor și a instituțiilor. Ele vin de obicei după epoci de efervescență creatoare, pentru a implânta adânc și statornic în suflete sporul de idei, de forme și de valori pe care l-a adus epoca de mai înainte, ca să nu risipească și pentru a fixa anumite certitudini într-o colectivitate amenințată de mari primejdii de dinafară.

Epoca pe care a reprezentat-o Arhimandritul Dr. Eusebie Roșca a urmat epocii de mari înnoiri și întemeieri a lui Șaguna și s'a desfășurat sub amenințarea unor mari primejdii din partea stăpânirii străine. Ea a avut

misiunea să definitiveze ideile și instituțiile șaguniene și să dea poporului român din Ardeal sentimentul anumitor certitudini și bunuri fixe.

În Arhim. Dr. Eusebie Roșca și-a întipărit acea epocă conservativă toate caracteristicile, dintre cari unele sunt oricând demne de apreciat, altele însă sunt mai puțin potrivite pentru epoci cu tendințe opuse.

Arhim. Dr. Eusebie Roșca stătea tare pe certitudinile sale, ca și epoca pe care a reprezentat-o, deși pentru cei mai noi poate acele certitudini nu mai păreau atât de neclintite. Opiniile neschimbate, caracterul său neclintit, nășteau în cei ce l-au cunoscut sentimente de aleasă stimă, căci îl înfățișau ca pe omul dintr'o bucată, al cărui cuvânt nu se schimbă, pe care îl vei găsi mereu același, înfruntând rostogolirea schimbăcioasă a vremilor și a părerilor. Neclintirea sa îți dădea siguranță, dar poate în același timp sentimentul că nu va înțelege frământările tale și ale acestor timpuri mișcătoare pe cari le trăim dela sfârșitul primului războiu mondial.

Arhim. Dr. Eusebie R. Roșca a înaintat și în epoca mai nouă cu activitatea sa. Și e bine că a fost așa. Generația noastră mai nouă și-a putut înnoia astfel mai intim aventurile ei cu patrimoniul definitiv al generației dinainte de primul războiu mondial. Noi am câștigat dela bătrâni venerabili ca Arhim. Dr. Eusebie Roșca, silindu-ne să așezăm la temelie voiața noastră de-a ne potrive cerințelor vremurilor noi, bunurile și certitudinile șaguniene, definitivitate de epoca din care a supraviețuit fostul rector al institutului teologic-pedagogic «Andreian».

Noi ne-am silit să-l înțelegem și ne dăm seama că mai ales azi, în vârtejul atator nesigurante, ni se impune să fim din nou stâlpi înfipti în anumite certitudini. Nu știm dacă am reușit însă să-l înțelegem deplin. Dar ni se pare că răposatul ne-a înțeles mai puțin. De aci vine umbra de melancolie care l-a însoțit în partea din urmă a vieții.

Dar suntem convingși că Cunosătorul inimilor și dreptul Judecător va prețui cum se cuvine toată strădania sa, încununând-o cu răsplătă cerească.

Dumnezeu să-i facă parte de veșnică fericire!

Prohodul ilustrului defunct s'a săvârșit în catedrala mitropolitană, Marți, 20 Iunie 1944, de I. P. Sf. Mitropolit Nicolae, înconjurat de un sobor de preoți, după care osemintele răposatului au fost transportate spre înhumare la Câmpia-Turzii, de unde, când împrejurările vor permite, vor fi strămutate în satul de naștere, după dorința sa.

Noui îndatoriri pastorale

Iubite frate,

Mult am stat la gând până să-ți scriu aceste rânduri. Am ezitat, socotind că gândurile ce doresc să-ți le împărtășesc sunt prea departe și prea stângaciuse spuse, față de acelea pe care ni le-a comunicat în scrisori atât de frumoase fratele Teofil.

Până la urmă, gândul de-a-ți le scrie a răzbit și-ți se așterne în aceste rânduri, care vor să-ți prezinte noui îndatoriri pastorale, ce s'au ivit în pastorația Sf. Tale.

La drept vorbind, nici n'aș fi putut să tac și să nu-ți scriu. E vorba doar despre mântuirea sufletelor încredințate nouă, de care suntem datori să răspundem orice s'ar întâmpla. Nu ne pot scuti de această răspundere nici evenimentele grozave prin care trecem și care au produs o despărțire vremelnică între păstor și turmă, silindu-i pe mulți să plece de lângă căminul lor, dela altarul la care s'au rugat, de lângă mormintele care cuprind cea mai aleasă bogăție de amintiri și tradiții străbune.

Desigur, ai observat, că în parohia frăției tale s'au schimbat multe în ultima vreme. Valurile vieții orășenești s'au abătut tumultuos peste pârăul limpede și curat al vieții din sat.

De acum orășenii au trimis nu numai moda și obiceiurile prin vreun mandatar desprins din sat, ci au venit ei înșiși, aducând o lume nouă, cu atitudini și purtări, care te-au surprins atât de mult.

Mi-ai vorbit, la o întâlnire, despre «Sodoma» în care suntem rânduți să facem unii apostolat. Și ai avut dreptate. Dar iată că acum o parte din flăcăile ei vin în spre credințioșii Sf. Tale, și pentru aceștia îți scriu:

Cea mai mare parte dintre orășenii care s'au dus la sate, în urma cumplitelor bombardamente, sunt indiferenți sau străini de biserică, au căutat mântuirea numai în veac, în bogății, petreceri și lux, și au uitat de adevărata și veșnică mântuire.

Presa întreagă a scris despre năravurile și purtările lor. Și pe bună dreptate.

Dar, vezi, noi nu ne putem mulțumi numai cu constatarea a ceea ce fac ei și, cu atât mai puțin, cu o certare sau desconsiderare a lor. Nu putem fi nepăsători față de mântuirea chiar a celor mai răi dintre oameni și nici față de urmările care lasă purtarea lor în mijlocul credințioșilor noștri dela sat. Stă în chemarea și puterea noastră, mai mult decât a oricui, să îndreptăm lucrurile, să pregătim calea de întâlnire a orășenilor cu credințioșii dela sate, pe adevăratele temelii ale unei vieți morale și să-i mântuim pe toți. Iată de ce această categorie de orășeni trebuie luată în raza de acțiune a convertirii și înduhovnicirii.

Puțini dintre ei au puterea recu-

legerii fiului risipitor sub presiunea apăsătoare a vremurilor ca să revină la Părintele ceresc.

Cei mai mulți sunt prinși în hățișul deprinderilor rele, încât dacă nu intervine căutarea și ajutorarea preotului, rămân în același făgaș, pe care îl fac mai prăpăstios.

Cu aceștia preotul se cade să intre în legătură, fie direct, fie prin intermediul săteanului care îi găzduiește. Să afle cine sunt, de unde sunt, să-i atragă spre slujbele religioase, ca măcar în câteva ceasuri din imensul lor timp liber să se apropie de Dumnezeu și de realitatea cea mai adâncă a vieții săteanului: credința în Dumnezeu.

Se va feri, însă, ca de foc, slujitorul altarului în convenirile cu orășenii de contaminarea cu obiceiurile lor, să petreacă timp îndelungat cu ei, să joace cărți, sau să asiste la așa zisele distracții pe care și le improvizează din lipsă de o ocupație serioasă. În acest caz nu numai că nu îi câștigă pe orășeni, dar pierde și încrederea și stima credințioșilor săi de până atunci.

Pentru readucerea orășenilor la credința și viața sănătoasă a neamului, așa cum viează în majoritatea satelor noastre, vom intensifica ocaziile prin care să scoatem în relief valoarea credinței, și vom încerca să-i facem să îndrăgească munca și felul de viață sobră a țaranului, cu tradițiile și comorile ei spirituale, care formează un puternic izvor generator de energii spirituale și păstrător al sănătății morale.

În acest scop vom supraveghea și îndruma îndeaproape activitatea tineretului orășenesc, obligat la munca de războiu, la sate — și în colaborare cu membrii corpului didactic se poate întocmi un program de lucru și activitate culturală care să însemne un ascendent cultural în viața satului. Nu vom uita să sfătuim pe părinții copiilor dela oraș să-i supravegheze îndeaproape și să le arătăm eroarea și consecințele acordării unei libertăți rău înțelese pentru tineret.

Ceea ce nu poate face preotul dela oraș, fiindu-i sustrași toți aceștia prin tot felul de distracții și preocupări în afară de biserică, poate împlini, cu mai mulți sorți de izbândă, preotul dela sate, deoarece în viața satului Biserica este socotită dintru început ca îndrumătoare, neajunsă de alte instituții. Glasul ei e ascultat și respectat mai mult decât la oraș.

Sunt și o seamă de orășeni împărtășiați prin sate care au păstrat cu biserică o legătură permanentă, luând parte zilnic la servicii. Aceștia, deobicei s'au privat de alte distracții și la oraș, înțelegându-și rostul în lumina unor îndatoriri mai înalte. Leșiți din rostul lor ei simt un gol imens în suflet, prin despărțirea de cămin. Singură Biserica le poate da mângă-

